

Predstavljanje standarda EN ISO 22000:2005 - sistemi menadžmenta bezbednom hranom

Sandra Beer Gregorc, SIQ
Mart 2010

Zahtevi ISO 22000:2005

- 0 Uvod
- 1 Predmet standarda
- 2 Veza sa drugima standardima
- 3 Izrazi i definicije
- 4 Sistem menadžmenta bezbednom hranom
- 5 Odgovornost rukovodstva
- 6 Menadžment resursima
- 7 Planiranje i realizacija bezbednih proizvoda
- 8 Validacija, verifikacija i poboljšavanje sistema menadžmenta bezbednom hranom

2

1 Predmet standarda

“Sistem menadžmenta bezbednom hranom”

- dokazati, osigurati, da organizacija proizvodi i trži bezbedne, zdravstveno ispravne proizvode, koji su kod normalne upotrebe sigurni za potrošača,
- osigurati ispunjivanje regulative i zahteva kupaca,
- dokazati primjerenost politike bezbedne hrane,
- osigurati, da organizacija radi usklađeno i da je djelatnost upućena ka dogovorenim ciljevima,
- baza za neprekidno poboljšavanje,
- zaposlenici dokazivaju svoj stav prema bezbedni hrani.

3

2 Veze sa drugima standardima

- ISO 9000:2000 Sistemi menadžmenta kvalitetom – Osnove i slovar

4

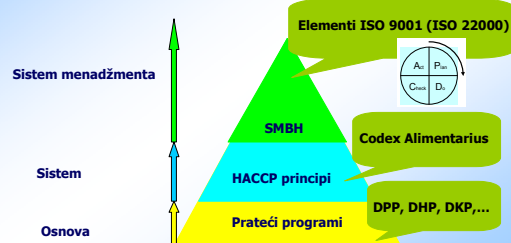
3 Definicije

- Slovenski prevod
- Razlike med pravilnicima i standardom - usklađivanje
- Dileme: Food chain, food safety hazard, PRP, corrective action, correction, ...

5

4 Sistem menadžmenta bezbednom hranom

Model sistema menadžmenta bezbednom hranom

6

4 Sistem menadžmenta bezbednom hranom

4.1 Opći zahtevi

4.2 Zahtev za dokumentaciju

4.2.1 Općenito

- politika bezbedne hrane i ciljevi (5.2)
- dokumentirane procedure i zapisi (6 obaveznih)
- dokumenti prema zahtevima organizacije

4.2.2 savlađivanje dokumenata

4.2.3 savlađivanje zapisa (21 zapisa)

7

5 Odgovornosti rukovodstva

*Nadgrađivanje postojećih HACCP sistema!
Iskustvo iz drugih sistema menadžemnta !*

5.1 Obaveza rukovodstva

- za implementaciju, djelovanje i efikasnost sistema bezbedne hrane je odgovorno rukovodstvo
- jak akcenat na ispunjavanju regulative (compliance); rukovodstvo za uzor
- vidik kupaca

5.2 Politika bezbedne hrane

- merljivi ciljevi vezani na bezbedne proizvode

8

5 Odgovornosti rukovodstva

5.3 Planiranje sistema menadžmenta bezbednom hranom

5.4 Odgovornosti i ovlašćenja

- določitev odgovornosti i pristojnosti posameznim zaposlenicima,
- odgovornost za javljanje o problemima

5.5 Vođa tima za bezbednu hranu

9

5 Odgovornost rukovodstva - nastavak

5.6 Komunikacija

5.6.1 Vanjska komunikacija

- sa inspekcijama, institucijama, kupcima - pritužbe, pitanja, dobavljači, sa javnošću - opoziv, informacije..
INTERAKTIVNA: gore-dole po lancu (regulativa!)

5.6.2 Unutrašnja komunikacija

- določanje ovlašćenja i odgovornosti, rukovodstvo uspostavi efikasnu internu komunikaciju, sve informacije timu za bezbednu hranu

10

Međusobni komunikacioni putevi

11

Regulativa

- Kako organizacija savlađiva reg. zahteve
- Seznami, spletne povezave,...odgovorne osobe
- Obnavljanje podataka
- Selekcija podataka

12

5.7 Pripremljenost i odazov u kriznim situacijama

- opoziv - sledljivost, vaje, izboljšave,
- pripremljenost na probleme sa nabavkom (energenti, sirovine,...),
- problem snabdevanja zdravstveno ispravne vode,...
- pripremljenost na tehničke poteškoče (stroji, ...nestabilnost u KKT),
- problem nabavke hrane u vanrednim situacijama.

13

5.8 Preispitivanje rukovodstva

5.8.1 Općenito: zapis (4.2.3)

5.8.2 Ulazni podatki za pregled

- zapis mera iz proteklog pregleda, verifikacijske aktivnosti, spremembe, koje mogu utjecati na sistem, vanredne situacije in opoziv ipd., informacije kupaca, odazov iz trga, interne provere,..

5.8.3 Rezultat pregleda

- odluke i mere za obezbeđenje bezbedne hrane, poboljšavanje, potrebni resursi, revizija politike i ciljeva

14

6 Resursi

6.1 Obezbeđivanje resursa

6.2 Ljudski resursi

6.2.1 Općenito

- ako saradnja sa spoljnji ekspertima, mora se *dolučiti njihovo odgovornost (zapis)*

6.2.2 Kompetentnost, svest i obuka

- dolučiti, ŠTA mora netko znati na nekom radnom mestu
- kontrolirati - plan, zapisi,..
- obuka radnika, svest i ispunjevanje zahteva (posebno za radnike na KKT)
- obuka HACCP tima - nova znanja, potrebne informacije
- motivacija, zadovoljstvo zaposlenih, sabotaže

15

6 Resursi - nastavak

6.3 Infrastruktura

- prostor, ukrštanje puteva, oprema, preventivno održavanje opreme, skladištenje i transport, hardware, software, usluge - podrška (spoljni saradivači), ...
- još u PP

6.4 Radna sredina

- kultura "bezbedne hrane" u organizaciji kombinacija ljudskih faktora (radne kulture, radnih higijenskih pravila,...) i fizikalnih parametra (temperature, higijena, hrupa, smeće,..)
- još u PP

16

7 Planiranje i realizacija bezbednih proizvoda

7.1 Općenito

implementacija i efikasno delovanje PP i HACCP plana

7.2 Prateći programi (PP)

Dva tipa programa:

1. Infrastruktura i održivi PP: osnovne higijenski i tehnički zahtevi - zahtevi dobre prakse više permanentnog značaja
2. Operativni PP - delujući programi, oni sa kojima aktivno savladivamo odnosno smanjivamo uticaj identificiranih rizika na bezbedni proizvod. Izuzetno mogu biti i KKT.

17

7.2 PP - nastavak

- organizacija mora uspostaviti i izdržavati adekvatne PP,
- ispoštovati sve propisane PP (branžne upute), odgovarajuće dokumentirati postupke,
- izdržavati zapise o delovanju,
- verifisirati i poboljšavati efikasnost.

18

7.2.3 PP - nastavak

- a) tloris zgrada i pripadajučih prostorov
- b) tloris proizvodnih prostorov, prostorov za zaposlenike
- c) resursi vode, zraka, energije, drugi resursi
- d) podrška -usluge, odpadki, odplake
- e) adekvatnost opreme, dostupnost za čiščenje, održavanje
- f) upravljanje sa *nabavkom - materiali* (surovine, sestavine, kemikalije, embalaža), *opskrba* (voda, zrak, para, led), *odvoz i odlaganje* (odpadki, odplake) i *manipulacija sa proizvodima* (skladištenje, transport)

19

7.2.3 PP - nastavak

- g) mere za sprečavanje ukrštajne kontaminacije
- h) čiščenje, sanitacija
- i) deratizacija, dezinfekcija, dezinsekcija
- j) osobna higijena
- k) drugi aspekti, ako je potrebno (primerni programi)
  - Obuka nije u PP, inače je

20

7.3 Preduvjetni koraci, koji omogućavaju analizo rizika

- 7.3.1 Općenito
- 7.3.2 Tim za bezbednu hranu
- 7.3.3 Karakteristike proizvoda
  - 7.3.3.1 Sirovine, sestavine i materije, koji dolaze u kontakt sa namirnicama
    - obavezne specifikacije ili slični dokumenti
  - 7.3.3.2 Karakteristike konačnih proizvoda

21

7.3.3 Karakteristike proizvoda

- 7.3.4 Nameravana upotreba
  - potrošač bez posebnih zahteva (opomba: alergeni, GMO)
- 7.3.5 Dijagrami toka, koraci procesa i kontrolne mere
  - 7.3.5.1 Dijagram toka
  - 7.3.5.2 Opis koraka procesa i kontrolnih mera

22

7.4 Analiza rizika

- 7.4.1 Općenito
- 7.4.2 Prepoznavanje rizika in određivanje granica
- 7.4.3 Procjena rizika
  - obavezno po neki metodi, metodu opisati
- 7.4.4 Izbor i procena kontrolnih mera
  - ali KKT ali "delujući osnovni programi"-operativni PP

23

nastavak

7.5 Uvođenje radnih PP

7.6 Uvođenje HACCP plana

- 7.6.1 HACCP plan
- 7.6.2 Određivanje KKT
- 7.6.3 Određivanje kritičkih granica za KKT
- 7.6.4 Sistem monitoringa KKT
- 7.6.5 Mere, kad su rezultati monitoringa van kritičkih granica

24

nastavak

7.7 Posodabljanje primarnih informacija i dokumenata, koji opisuje PP i HACCP plan

7.8 Planiranje verifikacije

7.9 Sistem sledljivosti
- zapisi

25

nastavak

7.10 Savlađivanje neusaglašenosti

7.10.1 Korekcije (corrections) - dokumentirana procedura

7.10.2 korektivne mere (corrective actions)- dokumentirana procedura, zapisi

7.10.3 Upravljanje sa potencijalno rizičnima proizvodima

7.10.3.1 Ocenito

7.10.3.2 Ocena sprostitve proizvoda

7.10.3.3 Status neusaglašenih proizvoda

7.10.4 Opoziv

26

8 Validacija, verifikacija i poboljšavanje SMBH

8.1 Općenito

8.2 Validacija kombinacija kontrolnih mera

8.3 Savlađivanje monitoringa i merjenja

8.4 Verifikacija sistema menadžmenta bezbednom hranom

8.4.1 Interna provera

8.4.2 Ocena rezultata individualnih verifikacija

8.4.3 Analiza rezultata aktivnošću verifikacije

27

nastavak

8.5 Poboljšavanje

8.5.1 Neprekidno poboljšavanje

8.5.2 Posodabljanje sistema menadžmenta bezbednom hranom

28

ISO 22000:2005 i regulativa

Primerjava zahtev standarda z:

- **UREDBA 178/2002**
- **UREDBA 852/2004 o higijeni proizvoda**
- **ZZUZIS, Ur.l.št.52/2000 z dopolnitvami**

"Organizacija mora prepoznati zakonodavstvo i regulativne zahteve, u vezi sa citiranim."

29

UREDBA 178/2002 i ISO 22000:2005

Opredelitev pojama - člana 2. ,3. (**ISO 22000: 3 izrazi in definicije**)

Zahtevi regulative - član 14. (**ISO 22000: 1+ drugi člani**)

Odgovornost za hranu - člani 19., 20., 21.- (**ISO 22000 - 5 odgovornost**)

Sledljivost - 18. član (**ISO 22000 – 7.9.2 sledljivost**)

Obaveštavanje medija, RASSF 10., 35.član itd. (**ISO 22000 – 7.9.5 – opoziv**)

Komunikacije sa medijima - 10.član (**ISO 22000 - 5.6.1 vanjska komunikacija**)

Analiza rizika - 6.član (**ISO 22000 - 7.4 Analiza rizika**)

30

I. Opće določbe:

1. član Principi- področje upotrebe (ISO 22000: 0 uvod)
  2. član Opredeljenje termina (ISO 22000: 3 izrazi i definicije)
- II. Obaveze delatnika (ISO 22000: 5 odgovornost rukovodstva)
3. član - Prilog I, Prilog II, opće določbe higijene ,
detalji (ISO 22000: 7.2 prerekviziti in 6.2 obuka)
  5. člen - analiza rizika i određivanje KKT (ISO 22000:
7.4 Analiza rizika)

31

I. Opće določbe:

- 1.član: pogoji ZI - področje upotrebe
ISO 22000: 0 uvod
- 2.član: opredeljenje termina
ISO 22000: 3 izrazi i definicije

32

II. Uslovi za obezbeđenje ZI proizvoda
ISO 22000: poglavja 6 Obezb. resursa,
7 Planiranje i realizacija proizvoda

3. član
ISO 22000: 7.2.3 PP i 6.3 infrastruktura.
4. član
ISO 22000: 6.2.2 b, c

33

II. Uslovi za obezbeđenje ZI proizvoda
ISO 22000: 6 Obezbeđivanje resursa
7 Planiranje i realizacija proizvoda

- 8., 10., 11. član -
ISO 22000: 7.3.3 karakteristike proizvoda

34

III. uslovi za obezbeđivanje ZI proizvoda i stvari,
koje dolaze u kontakt sa hranom

13. član -
ISO 22000:
7.3.3 Karakteristike proizvoda

35

V. Kontrola prehrambenih proizvoda i materija,
koje dolaze u kontakt sa hranom

16. član – interna kontrola
ISO 22000: 7.8 Planiranje verifikacije, 7.9
Sistem sledljivosti, 8 Validacija, verifikacija i
poboljšavanje SMBH)

36

17.član – HACCP sistem, opoziv, dokumentacija

ISO 22000:

4.2 Zahteve o dokumentaciji

5.6.2 Vanjska komunikacija

5.7 Pripravljenost i odazov u kriznim situacijama

7.10.3 Postupanje sa potencialno nebezbednim proizvodima

37

19.član – hig. in zdr.-tehn. uslovi u pogonu, ZI proizvoda, higijena prostora, zdravlje osoba, lična higijena, stručna usposobljenost, izvođenje HACCP sistema

ISO 22000:

4.1 Opće zahteve

6.2 Menadžment resursa

7 Planiranje i realizacija bezbednih proizvoda

8 Validacija, verifikacija i poboljšavanje SMBH

38

KLJUČNE OBEZBEĐENOSTI NOSILCEV ŽIVILSKJE IZ KISME DEJAVNOSTI

Varnost
Nosilci dejavnosti ne smeju dati v promet nevarna hrana ali kreme

Odgovornost
Nosilci dejavnosti su odgovorni za varnost hrane in kreme, to je proizvodnja, prevažanje, skladištenje ali prodaja

Štedljivost
Nosilci dejavnosti moraju biti sposobni hitno identifikovati svakoga odobavljača ili proizvođača

Prilagodljivost
Nosilci dejavnosti moraju takoj obavestiti pristojne organe, kadar osetljaja razlog za sumu, da njihova hrana ali kreme to varna

Risni ukrepi
Nosilci dejavnosti moraju takoj obavestiti hrana ali kreme iz proizvoda, kadar osetljaja razlog za sumu, da njihova hrana ali kreme ni varna

Prepoznavanje
Nosilci dejavnosti moraju kognitivno in rečno prenetati ključne točke v njihovih postupkih ter drugima koji rade sa njima

Sudjelovanje
Nosilci dejavnosti moraju sodelovati s pristojnimi organi v postopkih za izboljšanje svojih

Ta obaveznosti oblikuje in zakonodaja EU a varnost hrane. Podrobno se razpoloženo v [opisniku za varnost hrane](#) i [opisniku za varnost kreme](#) i [opisniku za varnost kreme](#).

Vse informacije najdete na spletni strani: <http://www.siqa.gov.rs/>

Regulativa EU
o bezbednosti
hrane

39